

Besparingen op PGB zwaar onder vuur in Nederland

Als het van de Nederlandse regering afhangt, verliezen straks maar liefst 110.000 personen met een handicap en chronisch zieken hun persoonsgebonden budget (PGB). Maar de sector in Nederland laat de besparingen niet zomaar over zich heen gaan. Vorige week werd actie gevoerd in Den Haag, waarop een pittig debat in het parlement volgde. Afwachten nu of de bezuiniging toch wordt doorgevoerd.

De bezuinigingsoperatie moet ongeveer negenhonderd miljoen euro opleveren. In de nasleep van de bankencrisis zoekt de Nederlandse overheid waar besparingen mogelijk zijn. Eerder al kwam de culturele sector in het vizier. Nu is het de beurt aan de zorgsector.

De afgelopen jaren is het budget voor PGB flink gestegen. Daardoor kwamen politici (VVD, CDA en PVV) in hun zoektocht naar bezuinigingen bij de budgethouders terecht. Tussen 1998 en 2008 steeg het aantal budgethouders van 13.000 tot bijna 150.000 in 2008. Inmiddels koopt ruim één op de vijf mensen die beroep doen op de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) zelf zorg in met een PGB. Opvallende vaststelling: Hoewel 20% van deze AWBZ-cliënten met een PGB werkt, bedraagt het PGB-budget slechts 10% van het totale AWBZ-budget. De kosten voor het PGB mogen verhoudingsgewijs dan wel meer gestegen zijn dan bij zorg in natura, bij de zorg in natura is de stijging te wijten aan een hogere kostprijs per cliënt, terwijl in het PGB het aantal cliënten is toegenomen.

Gekke bezuinigingen

Als de plannen doorgaan, komen enkel nog zeer zwaar gehandicapte mensen (met een indicatie voor verblijf) in aanmerking voor het PGB. Gek, want tot 2007 kwamen deze mensen zelfs niet in aanmerking voor het PGB, net omdat hun handicap te zwaar was. Het PGB werd toen vooral gezien als alternatief voor ambulante diensten. Nu wordt precies dat geschrapt.

Mark van Barschot, van de branchevereniging van kleine zorginstellingen BVKZ, in de Nederlandse krant 'Het Parool' verwoordt het als volgt: "Het kabinet zegt dat het aantal mensen dat een PGB aanvraagt explosief groeit, maar dat is niet het probleem. Het probleem is dat steeds meer mensen zorg nodig hebben. Zij krijgen te horen waar ze recht op hebben en mogen daarna kiezen of ze een persoonsgebonden budget willen of de zorg in natura ontvangen van de thuiszorg. Als die keuze straks wegvalt, hebben ze niet ineens minder zorg nodig."

De eerste minister van Nederland, Mark Rutte (VVD), rekent erop dat mensen zichzelf zullen behelpen of de overstap zullen maken naar zorg in natura en thuiszorgdiensten. Vraag is alleen of dat laatste wel echt goedkoper is. Volgens budgethoudersvereniging Per Saldo is de zorg in natura minimaal 30% en gemiddeld 40% hoger. De cijfers van Per Saldo worden door het

onderzoekscentrum ITS van de Universiteit Nijmegen bevestigt. Het is dus zeer de vraag of de maatregel goedkoper zal uitvallen.

Dat de budgethouders wel oog hebben voor de economische realiteit, bewijst het feit dat ze met een eigen bezuinigingsplan komen.

Betwiste cijfers

In het debat over die bezuinigingen vliegen heel wat cijfers heen en weer. Dat komt doordat de Nederlandse regering zich beroept op een voorspelling dat de kosten voor het PGB de komende vijf jaar met 900 miljoen euro zullen toenemen, in plaats van met 500 miljoen waarvoor ruimte is. Maar die cijfers worden betwist.

De aanname dat bij de afschaffing van het PGB 43% van de budgethouders zichzelf wel zullen behelpen door de zorg te laten opnemen door vrijwilligers, vrienden en mantelzorgers is zo'n twistappel. Mensen kiezen vaak voor het PGB omdat de zorg in natura niet op maat of ontoereikend is. Valt het PGB weg, dan is het niet zeker dat de zorgvraag helemaal vervalft. Wellicht gaan een pak budgethouders dan gewoon de overstap maken van PGB naar die zorg in natura.

Grote gevolgen

De besparing zal misschien een stuk kleiner zijn dan uitgerekend, de gevolgen voor de budgethouders zijn niet min. Zij verliezen hun zorg op maat en de sturing die ze verworven hadden met het PGB. Recent onderzoek in opdracht van ZonMw, de instantie die namens het ministerie van Volksgezondheid onderzoek financiert, leidde nog tot de conclusie: "met het PGB is de zorg tien keer zo goed voor de helft van de prijs". Positieve effecten zijn dat mensen thuis kunnen blijven wonen, onafhankelijk leven en zelf een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

Omwille van de betwiste cijfers volgt er deze week nog een overleg. Zeer waarschijnlijk worden nog voor het zomerverlof de amendementen voorgelegd aan het Nederlandse parlement.

Op de voet volgen

Je kan de evolutie op de voet volgen via de weblog van Aline Saers, directeur van de budgethoudersvereniging Per Saldo. Surf naar: <http://www.pgb.nl/persaldo/actiedossier-voorkom-afbraak-pgb/weblog-aline-saers/?waxtrapp=kmvpuoDsHcwOhcPjBCEA>

Welke lessen kunnen we hieruit trekken?

- 1) Het aantal zorgbehoevenden neemt toe. In Nederland en ook bij ons. Dit zal leiden tot stijgende budgetten, onafhankelijk van het financieringssysteem.
- 2) Een budgetsysteem zoals het PGB en PAB spreekt een groep mensen aan die zich vroeger louter uit de slag trokken met mantelzorg en/of die bereid waren heel wat van hun levenskwaliteit in te boeten, om toch maar niet naar een instelling te hoeven of afhankelijk te zijn van ambulante diensten. Het gaat vaak om mensen die een onafhankelijk leven zeer belangrijk vinden.
- 3) Het effect van een budgetsysteem kan een ongekende groei zijn als er geen deontologische code is of als afspraken ontbreken over wie welke rol speelt. Zorgbemiddelingskantoren en zorgleveranciers zijn in Nederland niet alleen via fraude hun boekje te buiten gegaan, slimme 'ondernemers' schuimen ook de 'markt' van zorgbehoevenden af op zoek naar wie ze een PGB kunnen aanpraten. Er is nood aan onafhankelijke budgethoudersverenigingen. Er moeten duidelijke afspraken en regels opgesteld worden over wie welke rol speelt. Als je

zorgaanbieders zelf toelaat om contactpersoon/ zorgconsulent te zijn, gaan ze op zoek naar hun eigen afzetmarkt.

- 4) Er is nood aan een maatschappelijk debat over de opdracht van de overheid, over het doel voor personen met een handicap en de taak die de samenleving wil opnemen. Is het voldoende om ervoor te zorgen dat mensen kunnen overleven? Dat ze verzorgd worden? Willen we hen ook volwaardige burgers laten zijn? Zo ja, dan moeten we de ondersteuning niet beperken tot enkel de zwaarst gehandicapten (zorggarantie Perspectief 2020 en bezuinigingen Nederland), maar moeten we oog hebben voor de mogelijkheden en de kansen die we mensen met een minder ernstige handicap kunnen bieden, en het economische en maatschappelijke terugverdieneffect daarvan.